

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/17

KARAR NO : 1987/20

ÖZET : Sıkıyönetimin kaldırılması durumunda henüz kamu davası açılmamış suça ilişkin dava ya 1402 Sayılı Kanunun 23.maddesine göre bu bölgede kurulu Sıkıyönetim Askerî Mahkemesin ve Aynı Kanununa 13/b maddesindeki "bağlantılı olma" koşulunun gerçekleşmemesi halinde de sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askerî mahkemesinde bakılamayacağı hk.

TCK, 448, 62 md.

6136, 2.k. 13. md

K A R A R

Davaacı : K.H.

Sanık : İsmet Sancaklı

O L A Y : 3.2.1980 günü sanığın, yüzü maskeli olarak kahvehaneye girip "faşistliğe devam edecekmisiniz" diye bağıracağı ve İstanbul Pendikte bu kahvenin sahibi olan müştereki Mustafa Gündoğdu'nun müdahale etmesi üzerine tabancayla ateş ederek onu yaraladığı ileri sürülmüştür.

Bu konuda yapılan hazırlık soruşturmasına ait evrak, İstanbul 1.Ordu Komutanlığı Sıkıyönetim Askerî Savcılığınca 2.12.1985 günlü, 1982/2892 sayılı yazı ile İstanbul ilinde 19.11.1985 günü sıkıyönetimin kaldırılması nedeniyle Diyarbakır 7.Kolordu Sıkıyönetim Komutanlığına gönderilmiş ve Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı 16.4.1986 gününde, 1986/1682-62 sayı ile; sanığa atılı suçun İstanbulda ve sıkıyönetim ilânından önce işlendiği ve Diyarbakır Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinde görülen bir dava ile bağlantılı bulunmadığı gerekçesiyle görevsizliğe ve evrakın Kartal Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesine karar vermiştir.

Kartal Cumhuriyet Savcılığı, 4.6.1986 gününde, 1986/1835-99 sayılı iddianameyle; sanığın TCK.nun 448., 62., ve 6136 Sayılı Kanunun 13/1.maddeleri gereğince teczisesi istemiyle, hakkında kamu davası açmıştır.

Kartal Ağır Ceza Mahkemesi: 16.6.1986 gününde, 1986/135-124 sayı ile; sanığın 12.1.1981 tarihinde Pendikte, ideolojik amaçla silahlı bir soygun yaptığı sırada, üzerinde taşıdığı tabanca ile birlikte yakalandığı ve hakkında İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca yapılan soruşturmada tutuklandığı anlaşıldığı ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesinde açılan mezkür dava ile bu davanın irtibatlı bulunduğu ve bu itibarla davanın sıkıyönetim askerî mahkemesinde görülmesi gerektiği, gerekçesi ile görevsizlik kararı vermiştir.

Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi 6.11.1986 gününde,1986/458-458 sayı ile;sanığa atılı suçun Diyarbakır yargı çevresi dışında kaldığı ve Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesinde görülen davalarla bağlantılı olmadığı ve davanın İstanbul ilinde sıkıyönetim kaldırılmasından sonra açıldığı ve bu itibarla Adli Yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece,her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 Sayılı Kanunun 14.maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuş ve dosya Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığının 9.2.1987 gün,1987/174 sayılı yazısı ile Uyumsuzluk Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyumsuzluk Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda,Y.İsmet Ayer,Mebrure Gözdemir,A.Mashar Akman,Necati Karakış,Ergun Argon ve A.Vahap Üsaşlan'ın katılmaları ile yaptığı 23.2.1987 günlü toplantıda,geçici Raportör Hâkim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan,toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Oktay Yüksel'in adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İncelenen dosya içeriğine göre,Kartal Cumhuriyet Savcılığının 4.6.1986 günlü,1835-99 sayılı iddianamesi ile sanık İsmet Sancaklı hakkında,3.2.1980 günü siyasal-ideolojik nedenlerle tabanca ile müşteki Mustafa Gündoğdu'yu öldürmeye teşebbüs ettiği iddiası ile TCK.nun 448.,62.,ve 6136 Sayılı Kanunun 13/1.maddeleri ile tecziyesi istemi ile hakkında kamu davası açıldığı,Kartal Ağır Ceza Mahkemesince 16.6.1986 gününde,1986/135-124 sayı ile;davanın sıkıyönetim mahkemesinde görülmesi gerektiği belirtilerek görevsizlik kararı verildiği ve suçun işlendiği İstanbulda sıkıyönetimin 19.11.1985 tarihinde kaldırılması nedeniyle dava dosyasının gönderildiği Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesince,6.11.1986 gününde,1986/458-458 sayı ile;atılı suçun Diyarbakır Yargı çevresi dışında işlendiği ve Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesinde görülen davalarla bağlantılı olmadığı bu itibarla adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesi ile görevsizlik kararı verildiği anlaşılmaktadır.

Sanığın,atılı eylemden dolayı yargılanması gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayin ve tesbit edilebilmesi için,öncelikle "sıkıyönetimin kaldırılması halinde sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görev ve yetkisini" düzenleyen 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun 23.maddesinin incelenmesi gerekmektedir.

ju

Sözü edilen maddede aynı "sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder. Bu mahkemenin hangi komutanlık nezdinde göreve devam edeceği 353 Sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Hakkındaki yönetim göre tesbit edilir. Adı geçen mahkemeler 1402 Sayılı Kanunun hükümlerini uygular. ... Kamu davası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tatiline karar verilmiş davalar, durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mercilere gönderilir." denilmektedir.

Burada önemli olan ve açıklığa kavuşturulması gereken husus, adı geçen maddenin 1. fıkrasında yer alan ve görevi düzenleme bakımından sıkıyönetimin kaldırılması hali için değişik bir kural getiren "sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalar" deyimini olmaktadır. 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun 23. maddesinin 1. ve 3. fıkraları birlikte değerlendirildiğinde, kanun koyucu tarafından sıkıyönetim askeri mahkemelerinde açılmış bulunan davaların sıkıyönetimin kaldırılması halinde dahi bu mahkemelerde görülerek sonuçlandırılmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Tetkik konusu uyuşmazlıkta, Kartal Cumhuriyet Savcılığının İstanbulda sıkıyönetimin kaldırılış tarihi olan 19.11.1985 gününden sonra 16.6.1986 günlü iddianame ile kamu davasını açmış olduğu ve daha sonra Kartal Ağır Ceza Mahkemesince 16.6.1986 günlü karar ile dava dosyası Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesine gönderildiğine göre, İstanbul Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde görülmekte bulunan bir dava bulunduğu kabul edilemeyeceğinden, davaya bu sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılmayacaktır.

Ayrıca, atılı suçun işlendiği bölgede sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden önce sıkıyönetim askeri mahkemesinde kamu davası açılmamış olması nedeniyle, atılı suçun sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden sonra, sıkıyönetimin devam ettiği bölgelerde kurulu sıkıyönetim mahkemelerinin görev ve yetkileri yönünden, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç olarak değerlendirilmesi gerekeceğinden, inceleme konusu davaya konu olan suça, sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılabilmesi için (Sözü edilen suçun sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olması durumu bahis konusu olduğundan) öncelikle sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçlarla ilgili olarak "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkisini" düzenleyen sıkıyönetim kanununun 13. maddesinin (b) fıkrasında öngörülen ve Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 24.7.1981 günlü, 17411 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 4.5.1981 günlü 1/1 sayılı ilke kararında kabul edilen anlamda, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçun, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde elkonulan herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı

olarak işlenmiş bir suç olması, başka bir deyimle sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülen ve sıkıyönetim ilânına neden olan veya sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin olan suç arasında örgütsel ve organik bağlantı bulunması gerekir.

Bağlantının varlığı somut olarak saptanmadan, yalnızca suçun türü esas alınmak suretiyle görevli mahkemenin belirlenmesi gerekeceği biçimindeki aksi bir düşünce, gerek 13.maddenin (b) fıkrasında yer alan "bağlantının varlığı" koşulu ve gerek 23.maddenin 3.fıkrasında öngörülen "kanun davası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tatilini karar vermiş davalar durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mercilere gönderilir" şeklindeki kuralla bağdaştırmak mümkün değildir.

İnceleme konusu uyuşmazlığa konu ve adı geçen sanığa atılı suçun, yukarıda açıklandığı gibi, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç olarak değerlendirilmesi gerekeceği, ayrıca ilke kararında kabul edildiği anlamda sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suç ile genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olarak işlenmiş olduğunu gösteren dava dosyasında bir delil ve bulgu bulunmadığına göre de, 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13/b maddesindeki "bağlantılı bulunma" koşulu gerçekleşmediğinden, davaya Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde bakılamayacaktır.

Bu nedenlerle, Uyuşmazlığın çözümü adli yargı yerinin görev alanına girdiğinden, Kartal Ağır Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre, adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Kartal Ağır Ceza Mahkemesinin 16.6.1986 günlü, 1986/135-124 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 23.2.1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Servet Tüzün

Üye

Y. İsmet Ayer

Üye

Rebrure Gözdemir

Üye

A. Masha Akman

Üye

Bu kararın Resmî gazetesinde Necati Karakiş yayımı uygundur.

Üye

Ergun Arğan

Üye

A. Vahap Özalkan